

We worden helemaal niet slechter van werk

In de jaren negentig van de vorige eeuw werd duidelijk dat relatief veel werknemers, vaak vrouwen, langdurig arbeidsongeschikt raakten vanwege depressies en angststoornissen. Inger Plaisier was benieuwd naar het verband tussen werk en deze psychische stoornissen. Op 26 november a.s. promoveert zij op dit onderwerp.

Worden mensen ziek van bepaalde omstandigheden op het werk of is het juist de combinatie van werk met andere taken, zoals de zorg voor een gezin? Voor vrouwen is de kans op een depressie of angststoornis twee keer groter dan voor mannen. Vaak wordt gedacht dat overbelasting door de combinatie van betaalde arbeid met zorgtaken voor het gezin bij vrouwen hierin een rol speelt. Ook zouden minder goede werkomstandigheden bij vrouwen een rol kunnen spelen bij het hogere aantal depressies en angststoornissen.

Genderverschil

Toen Inger Plaisier in 2004 met haar

onderzoek bij NESDA (Nederlandse Studie naar Depressie en Angst) begon, stond vooral dit verschil tussen mannen en vrouwen centraal. 'De eerste onderzoeksvraag was aanvankelijk waarom vrouwen zo vaak wegens psychische klachten uit het arbeidsproces raken. Ligt dat nou aan het werk?' Maar in het eerste jaar raakte deze specifieke vraagstelling naar de achtergrond. 'Dat kwam vooral omdat we ontdekten dat we dat verschil nauwelijks vanuit het werk kunnen verklaren.' Vrouwen blijken werkzekerheid en controle op het werk wel slechter te beoordelen, maar deze hebben geen groot effect op het krijgen van angst en depressie. Een hoge werk-

druk is wel van invloed. Maar juist mannen rapporteren een hogere werkdruk dan vrouwen.

Effect van sociale rollen

Zou de combinatie van sociale rollen zoals partner, kinderen en werk hebben, het verschil kunnen verklaren? Maar ook hier is geen verband gevonden. 'Eigenlijk blijkt dat de hoeveelheid rollen er niet toe doet. Het gaat om de kwaliteit van die rollen. Op het moment dat bij een van de rollen problemen optreden, is de kans groot dat er klachten ontstaan.' De partnerrol blijkt daarbij de belangrijkste. 'Als je een goede partner hebt, ben je beter af. Dus inves-

Over Inger Plaisier

Voordat haar promotieonderzoek startte, had Inger Plaisier al een lange voorgeschiedenis bij GGZ inGeest. In 1989 liep zij de Valeriuskliniek binnen om aan haar opleiding Verpleegkunde te beginnen. Na tien jaar besloot ze dat het tijd was voor iets anders. Dit werd de studie Maatschappelijke Vraagstukken en Beleid. In 2004 werd ze na haar afstudeerscriptie voor het promotieonderzoek gevraagd. Na haar promotie gaat ze aan de slag als postdoc op de afdeling Sociologie van de VU. Op dit moment werkt Inger ook als coördinator van het autisme-netwerk voor de regio's Amstelland en Meerlanden.

Promotie: donderdag 26 november, 13.45 uur in de Aula van de VU.

Promotoren: Brenda Penninx (hoogleraar psychiatrische epidemiologie, hoofdonderzoeker NESDA) en Jeanne de Bruijn (socioloog University of the Netherlands Antilles)

teer daarin! Tegenwoordig wordt vaak het singleleven gepropageerd. Het is fijn om vrij en blij te zijn, om te doen en laten wat je wilt. Maar eigenlijk komt het er op neer dat je met een partner heel traditioneel beter af bent. Dan heb je altijd je sociale steun bij de hand. Uithuilen als het op je werk rot is.'

Ziekteverzuim

Een tweede onderzoeksvraag was wat werknemers met deze stoornissen nodig hebben om hun werk beter vol te houden. Mensen met angst en depressie hebben namelijk een grote kans op langdurig ziekteverzuim. En op dagen dat zij wel op hun werk verschijnen, presteren zij vaak minder goed. 'Uit mijn onderzoek blijkt dat begripvolle reacties op de werkvloer, sociale steun en een zekere mate van controle ertoe bijdragen dat werknemers ondanks de

psychische stoornis hun werk beter volhouden. Dat lijkt me dan ook een belangrijk aandachtspunt bij de behandeling van deze mensen.' Aandacht voor de werksituatie en kijken naar mogelijkheden om daar aanpassingen in aan te brengen, zouden arbeidsuitval kunnen helpen voorkomen. Maar ook maatschappelijk is er veel te doen, want op de werkvloer is dit namelijk niet altijd bespreekbaar.

Genderverschil 2

Of ze niet stiekem liever een verklaring had willen geven voor het grote genderverschil? 'Tuurlijk. Maar aan de andere kant heb ik natuurlijk wel dingen kunnen ontrafelen. Alleen een hoge werkdruk heeft een verband met angst en depressie.' Wat ook blijkt is dat mensen met een groter dienstverband vooral profiteren van werk. Vaak man-

nen dus. Voor hen is het hebben van geen werk een grote risicofactor voor klachten. Misschien dat zij zich vanwege de fulltime baan goed kunnen wapenen tegen allerlei klachten. Misschien dat als vrouwen zich op het gebied van carrière kunnen ontwikkelen en profileren, ze ook gelukkiger worden. Aan de andere kant: als mannen meer parttime gaan werken, nemen misschien hun angstklachten bij geen werk af. 'Ik heb in ieder geval ontdekt dat voor vrouwen de combinatie van werk en gezin niet leidt tot het krijgen van angst en depressieve klachten. Dat is eigenlijk wel gunstig nieuws. We worden helemaal niet slechter van werk. Ook vrouwen niet.' ■

**Juist mannen
rapporteren een
hogere werkdruk
dan vrouwen**